

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חתם סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5773333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ח ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת בבא בתרא ק"ע-קע"ו

בס"ד, כ"ג שבט תש"ע

גליון מס' 559

השבוע בגליון

- יש להודיע על ביטול הסכמה למתן ערבות למלווה בלבד
- ערבות אוואל - מה מקור המלה ומה פירושה
- הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות
- לרגל סיום מסכת בבא בתרא - מהי המסכת הארוכה ביותר?

- למי הזכות לומר קדיש
- קדיש תמורת קדיש
- ביטול הסכמה לערבות באמצעות מכשיר הפקסימיליה
- החתן השלומיאל
- לווה שהבטיח לערב - "אני עשיר כקרח"

התחייבות הערב הינה כלפי המלווה בלבד

דבר העורך

לכבוד נשיא ארה"ב

לפני שנים אחדות נפטרה הגב' ברל ע"ה, יהודיה שהתגוררה בארצות הברית, וכה סיפר עליה בנה בימי ה"שבעה":

"היה זה בתקופת כהונתו של נשיא ארצות הברית הארי טרומן. בעצת יועציו החליט נשיא זה, כי בכל שבוע הוא ישא נאום במועד קבוע לאומה האמריקנית שישודר בכל אמצעי התקשורת. לאחר התייעצות ארוכה עם מומחים לענייני תקשורת הוחלט כי הנאום השבועי היקרתי של נשיא ארצות הברית של אמריקה ישודר בליל שבת, מאחר שבלילה זה האזרחים שלווים ופנויים, ונח מאד לטפסף לאזניהם תעמולה מסויית ולרכוש את אמונם.

שמעה זאת הגב' ברל ע"ה ולבה נחמץ, הן יהודים רבים עלולים להכשל בחילול שבת ברצותם לשמוע את נאומו של נשיאם.

קוראים יקרים. לאחר בקשת מחילתכם הרשו לי להגיד, כי לו היינו במקומה, מן הסתם שגם ליבנו היה נחמץ על כך, אך היינו ממשיכים את שגרת חיינו, מתוך אהבה רבתי על ישראל עם סגולה הנמצא בגלות בין הגויים.

אולם, הגב' ברל ע"ה, אשת חיל היתה. היא ידעה כי על האדם מוטל לעשות את אשר ביכולתו לעשות, ומכאן ואילך... נטלה, איפוא, הגברת את עטה, ושיגרה מכתב לנשיא ארצות הברית של אמריקה, בדבריה היא תיארה את נאמנותה לארצה, ומשום כך גם את רצונה הכן להאזין לדברי הנשיא, אך ציינה, כי לצערה יימנע ממנה לשמוע את נאומו, משום שכיחודה שומרת שבת היא מנועה מהפעלת מכשיר חשמלי מכל סוג שהוא. "אי לכך, אני מבקשת ממך, אדוני הנשיא, לשדר את נאומוך ביום אחר".

מכתב לפה, מכתב לשם. הם, שם, למעלה, בצמרת השלטון, כלל אינם קוראים בקפידה מכתבים של אזרחים מן השורה. חבל על המאמצים, הלא כן? ובכלל, האם ניתן להעלות על הדעת, כי שעת הנאום אשר נבחרה לאחר התייעצויות ממושכות תבוטל מפני בקשתה של אשה המייצגת מיעוט קטן ובלתי משפיע?

לאחר כשבוע ימים פתחה גב' ברל ע"ה מכתב שהונח בתיבת הדואר של ביתה ובו נכתב, כי נשיא ארצות הברית של אמריקה קרא את מכתבה, והוא מתייחס לכך בכבוד ראש...

דף קעב/א קח לך זיתים ובה ועשה

למי הזכות לומר קדיש

ויכוח מעניין התגלע בין שני אנשים לגבי זכות אמירת הקדיש ביום השנה לפטירת הוריהם שחל באותו תאריך. בקהילתם נהגו כדעות הפוסקים, שאין שני אנשים אומרים קדיש יחדיו, אלא אדם אחד בלבד, לפיכך, הם חילקו ביניהם את זכות אמירת הקדישים ביום הייארציטי. למגינת לבו של ראובן, לא עלה בידו להגיע לתפילת שחרית בבית הכנסת, ושמעון זכה לומר את כל הקדישים בתפילה זו. בהגיע זמן תפילת המנחה, טען ראובן, כי עתה שמורה לו הזכות לומר קדיש, שהרי שמעון כבר זכה בקדיש של תפילת שחרית. לעומתו, טען שמעון בלהט, "לו היית בא לתפילת שחרית, הייתי שמח לחלוק עמך את הקדישים, אך נעדרת מן התפילה". זה טוען בכה וזה בכה, ולבסוף התגלגלו הדברים לסוגייתנו.

משנתנו עוסקת בשני אחים, עשיר ועני, שירשו בית מרחץ מאביהם. האח העשיר נהנה מן הירושה, שלח את עבדיו להסיק את תנור בית המרחץ, והתענג על המים החמים, אך לאחיו העני לא היה די ממון כדי להפעילו. במקרה זה, קובעת המשנה, אין העני רשאי לתבוע את אחיו לפצותו על שימוש הבלעדי בבית המרחץ, שכן, אחיו העשיר יטען כלפיו, כי איש אינו מונע ממנו להשתמש בבית המרחץ, והעדד ממונו אינה עילה מספקת לחייב את העשיר במתן פיצויים. בהתאם לכך, לכאורה, גם שמעון רשאי לטעון כלפי ראובן, כי איש לא מנע ממנו להגיע לבית הכנסת לתפילת שחרית ולומר את הקדישים "שלו", ומשלא עשה כן, אין הוא רשאי לתבוע קדישים אחרים במקומם.

קדיש תמורת קדיש: אולם ה"מגן אברהם" (או"ח סימן קל"ב ס"ק ב') מחלק בסברה יפה בין שני המקרים. הכל מבינים, הוא אומר, כי כאשר אחד מן השותפים במזון מסויים אוכל ממנו, רשאי שותפו לאכול מן המזון כמות זהה לזו שאכל הראשון, שהרי, האכילה מכלה את המזון, ואם השותף הראשון ימשיך לאכול לבדו, לא תשאר כמות זהה של אוכל לשותף השני. כך גם שני בעלי הקדיש, אשר זכות אמירת הקדיש משותפת לשניהם, יכולים לתבוע אמירת קדיש כנגד קדיש, כדי לאזן את זכויותיהם, ועל שמעון, שכבר אמר קדיש בתפילת שחרית, להניח את אמירת הקדיש של תפילת המנחה לראובן. לעומת זאת, שימוש של העשיר בבית המרחץ אינו מונע מאחיו הדל את השימוש בו, ואינו גורע מחלקו בנכס, ולפיכך, זה נהנה וזה לא חסר, ועל כן תביעתו של האח העני נדחית.

דף קעז/א לשון ערבות

ביטול הסכמה לערבות באמצעות מכשיר הפקסימיליה

דין ודברים סוער בין בעל חנות למוצרי חשמל לבין הסיטונאי שסיפק לו את מוצרי החשמל, התגלגל, הסתעף והסתבך עד שהגיע למפתנו של בית הדין ובאמצעותו נשתדל להבהיר מושגי יסוד בדיני ערבות שסוגייתנו עוסקת בה. הסיטונאי תבע מבעל החנות לפרוע לו חוב בסך של 9000 ש"ח, ואילו בעל החנות טען, כי אין הוא חייב לו מאומה. בעקבות סירובו של בעל החנות לפרוע את הסכום הנדרש, חדל הסיטונאי לספק סחורה לחנות עד שבעליה נאלץ לחתום על

פרנס השבוע

לעילוי נשמת הר"ר **מנחם דב מוסטוביץ** ז"ל ב"ר אליעזר יצחק ז"ל

נלב"ע כ"ג בשבט תשמ"ט **תנצב"ה**

הנוצח ע"י ידידיו הר"ר **אליעזר יצחק מוסטוביץ** ומשפ' שיחיו - בלגיה

גד' ה'

נשמת אדם

מסמך, בו הוא חייב את עצמו לשלם סכום זה לסיטונאי, ואף היה עליו להמציא ערב להתחייבות זו [כל אדם יכול לחייב את עצמו ממון לאחר, גם אם לא היה חייב לו ממון לפני כן]. כעבור מספר ימים נמלט בעל החנות מן הארץ, כשהוא מותיר אחריו עסק בפשיטת רגל, והערב, שהיה חותנו, עמד חסר אונים מול חתימתו הטרייה. החותן הערב גייס לעזרתו טיעונים כבדי משקל, לכאורה, שעל ידם הוא ביקש להמלט מתשלום החוב, ואנו נתייחס לאחת מטענותיו.

החתן השלומיאל: "עליכם להבין", טען בפני בית הדין, "כי חתני היקר הוא שלומיאל ובטלן, אשר תמימותו נוצלה על ידי הסיטונאי הנוכל. לו הייתי יודע במה מדובר, לא זו בלבד שלא הייתי חותם כערב, אלא אף הייתי נוקט בצעדים הדרושים לסילוק הסיטונאי מתביעתו. לצערי, חתני רימה אותי ולא סיפר לי מאומה, ולפיכך, חתימתי מוגדרת כ'מקח טעות' ויש לבטלה כליל", אמר הערב.

לווה שהבטיח לערב - "אני עשיר כקרח": יש לציין, כי טענת "מקח טעות" שכיחה בחתימת ערבות לטובת אחרים. כך, באחד המקרים טען ערב אומלל, כי הוא הסכים לערוב ללווה מסויים, רק לאחר שהלה תיאר לפניו את עשרו המופלג ואת נכסיו הרבים הפזורים ברחבי תבל. האם אין כאן מקח טעות? הרי ברור לכל שהערב לא היה נוטל התחייבות זו על עצמו לו היה מודע ליכולתו הפיננסית הרעועה של הלווה.

התחייבות הערב הינה כלפי המלווה בלבד: אלא, שטענה זו, גם אם תוכח כאמיתית, אינה עומדת במבחן ההלכה הצרופה. שכן, התחייבותו של הערב אינה כלפי הלווה, כי אם כלפי המלווה. הלווה אינו אלא שתדלן, המשיג ערבים עבור המלווה. כלומר, אכן טעות יש כאן, ואף אפשר להגדירה כמצערת, אך אין בה כדי לבטל את החתימה. ניתן להבין סברה זו בקלות כאשר נתבונן במקרה הבא: ראובן שמע כי בחנות מסויימת נמכרים כלים, אשר יהלומים מוסתרים בתוכם. מיד אץ ראובן ורכש כמות אדירה של כלים מידי המוכר ההמום, שלא הצליח לעמוד על פשר השתוקקותו של ראובן לרכוש כלים אלו. לא נתאר כאן את אכזבתו של ראובן, שבסופו של לילה ארוך עמד שקוע עד מותניו בשברי כלים - ויהלומים אין. צערו של ראובן עמוק הוא, אך ברור שאין הוא רשאי לטעון כלפי המוכר, כי רכישתו היתה "מקח טעות". המוכר אינו אמור לדעת את המסתתר במוחו של הקונה, אלא עליו לעמוד בסיכום הדברים שסוכמו בינו לבין הקונה, ובזאת הוא עמד. כלים ביקש הקונה וכלים קיבל. את טענותיו יפנה נא למפריחי השמועות.

באותה מידה גם הערב המתחייב כלפי המלווה לערוב לחובו של הלווה, אינו רשאי לטעון שהלווה רימהו. אין זה מעניינו של המלווה המחזיק בהתחייבות חתומה כדת וכדין על ידי הערב. כל עוד חתימת הערב אינה מסוייגת בתנאים כל שהם, אין טענות מסוג זה מערערות את תקפה של חתימתו. הערב התחייב למלווה, ללא תנאים, למלא את מקומו של הלווה, ואין לו אלא ללמוד לקח לפעמים הבאות... ("עמק המשפט" חלק ב' סימן ט').

יש להודיע על ביטול הסכמה למתן ערבות למלווה בלבד: הקשר בין הערב למלווה הוא ישיר ובלתי אמצעי, עד שערב המבקש לסגת בו מהסכמתו לערוב להלוואה מסויימת, חייב ליידע על כך את המלווה בטרם ביצוע ההלוואה, אך בהודעתו ללווה בלבד אין כדי לבטל את ערבותו! ("נתיבות המשפט" סימן קכ"ב ס"ק ג').

בקשר לכך נציין את המקרה הבא שהובא בפני בית דין, על אודות משלוח הודעת ביטול של ערבות באמצעות מכשיר הפקסימיליה. היה זה מספר שעות בטרם ביצע הלווה מסויימת כאשר נודע לשמעון שהסכים לערוב לה, כי הלווה אינו מסוגל לעמוד בתשלום ההלוואה, והוא שיגר הודעה במכשיר הפקסימיליה אל משרדו של המלווה, בה הוא הודיע לו על נסיגתו מהסכמתו לשמש ערב להלוואה זו. אלא שהמלווה הבחין בהודעה רק לאחר ביצוע ההלוואה...

כדי למנוע טעויות ואי נעימויות מסוג זה המליץ בית הדין לציבור המלווים, להוסיף בהסכם ההלוואה סעיף האומר, כי הודעת ביטול להסכמה לערוב תחשב תקיפה רק אם היא תשלח בדואר רשום, כמקובל וכנהוג בחוזים שונים.

דף קע"ד/א רבא אמר כולן לשון ערבות הן בר מתן לו ואני נותן

"ערבות אוואל" - מה מקור המלה ומה פירושה

"אני ערב ערבות אוואל לתשלום השטר על ידי עושה השטר". נוסח זה מופיע בשטרי חוב רשמיים המונפקים על ידי מוסדות המדינה, והמשמשים כשטרות חוב להלוואות רבות, בין היתר גם למוסדות גמח"ם.

מהי ערבות אוואל? את מקור המלה אוואל, ואת ההשלכות המשפטיות של מלה זו וכיצד יש להתייחס אליהן לפי דת תורתנו הקדושה, ננסה לברר במאמר הבא.

סוגייתנו עוסקת בדיני ערבות ומבואר בה כי קיימים שני סוגי ערבים. **א. ערב רגיל,** שאפשר לדרוש ממנו לפרוע את החוב של הלווה רק לאחר שהוכח כי הלווה נטול נכסים ואין באפשרותו לפרוע את חובו. **ב. ערב קבלן,** אשר לו מעמד כשל הלווה עצמו, ולפיכך המלווה רשאי לפנות ישירות אליו כדי לגבות את החוב, אף ללא כל פניה אל הלווה. שמו של ערב "קבלן" ניתן לו על שם כך שהוא נחשב כמי שקיבל בעצמו את ההלוואה מן המלווה והעבירה לידי הלווה (רשב"ם בבא בתרא מז/א).

לאחר שבועיים, נשא הנשיא את נאומו בליל שבת, אך בתום הנאום הוא הודיע, כי מטעמים שונים, מכאן ואילך ישודר נאומו ביום שלישי בשבוע!

אשה אחת, במכתב אחד, זכתה בזכות עצומה שלא ניתן כלל לשערה. במשך שנים רבות נמנעו רבבות יהודים מחילול שבת, בשל הכרתה ואמונתה התמימה, כי עליה מוטל לעשות את שביכולתה, ומי שאמר והיה העולם, ישלים את המשימה. **הדברים אמורים,** הן לגבי אנשים החוששים להתחיל במעגל לימוד הדף היומי, מאחר שלתחוששתם הם חסרים ידע נרחב ובסיסי בתלמוד וזמן רב יאריך עד שיחושו כלומדים מן המניין של התלמוד הבבלי, והן לגבי אלו המבקשים לייסד שיעור במסגרת הדף היומי באזור מגוריהם, ומשימה זו נראית להם כהר גבוה ונישא, והן לגבי פעולות רוחניות נוספות. אל לנו לחשוש, "לא עליך המלאכה לגמור". **בעזרת ה' נעשה ונצליח!**

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף קע"ב/א אנכי אערבנו מידי תבשנו

הכוחות הגנוזים

יהודה קיבל על עצמו להשיב את אחיו בנימין אל אביו. ואפילו אם עקב אונס גמור הוא לא יוכל לקיים את הבטחתו זו, הוא יודע הן בעולם הזה והן לעתיד לבא. מה תועלת היתה ליהודה בקבלת אחריות חמורה זו?

דרש האדמו"ר רבי אברהם מסוכטשוב זצ"ל, בעל ה"אבני נזר": יש לאדם כוחות נעלמים, שאף הוא אינו מכיר בהם, ובהתאמצותו בכל כוחותיו הוא מסוגל להגיע להישגים גדולים מאד לעומת הישגים במאמץ רגיל. בקבלת אחריות חמורה זו ביקש יהודה לגלות את הכוחות העלומים הנסתרים בו.

דף קע"ב/א לקח בגדו כי ערב זר

הערב העשיר

הגמרא במסכת בבא מציעא (קטו/א) לומדת מן הפסוק (משלי כ"ז) "לקח בגדו כי ערב זר", כי מותר למלווה להכנס לביתו של הערב, אף על פי שאסור לאדם להכנס לביתו של הלווה כדי ליטול משכון ממנו.

מהו הטעם לכך שהערב, שבא מכוחו של הלווה, הורע כוחו הימנו?

מבאר רבינו בחיי, שבדרך כלל הורע כוחו של הערב לעומת הלווה, מאחר שהלווה, הוא איש עני, שמפני הדוחק הוצרך ללווה. אולם, סביר להניח כי הערב בעל אמצעים הוא, שאלמלא כן לא היתה ערבותו מקובלת על המלווה. לפיכך, חסה התורה על הלווה, אבל על הערב אין צורך לחוס... (פירוש רבינו בחיי, דברים כד/ו).

דף קע"ד/ב אטו כל דמגרש בבי דינא מגרש

למה פחד רבי ברוך בער?

סיפר רבי משה ברנשטיין, חתנו של רבי ברוך דב ליבוביץ זצ"ל ראש ישיבת קמניץ. מספר שנים אחר שחזרנו מקרמנצ'וג, בה התגוררנו בימי מלחמת העולם הראשונה, ראיתי את חותני יום אחד אחר התפילה, והנה נפלו פניו וניכר שהינו נרעש ונפחד. לשאלתי על כך ענה לי כי הוא מצא

ברשותו ספר השייך לבית הכנסת בקרמניצ'ו המצויה מעבר לגבול. אם כן, הסיק רבי ברוך דב, גזלן אני, חס וחלילה. ומכיון שבכריחתנו מרוסיה עברנו דרך מינסק, והמרא דאתרא, רבי אליעזר רבינוביץ, צרפנו שם לסידור גט, אזי, לפי דעת האומרים שיש צורך בבית דין לסידור גט, הרי גט זה אינו כשר, מאחר שאני גזלן הפסול לדון... לא נתקרה עליו דעתו של רבי ברוך דב עד שזוכר, שבדרך בין קרמניצ'ו למינסק התנפלה עליו כנפיית רוצחים, וכפסע היה בינו ובין המות. הוא נזכר בוידוי הנורא שהתוודה אז, ובו חזר בתשובה שלימה על כל מעשיו.

מאחר ששב באמת, ולהשיב את הספר אי אפשר מחמת המלחמה שהתנהלה באותו איזור, על כן, ניחם רבי ברוך דב את עצמו, גזלן אינו, והגט כשר... ("הזהרו בממון חבריכם", עמוד ד' ש"ח).

דף קעה/ב יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן

מקצוע הצעקות

בעל ה"בן איש חי" מספר על דיין אחד שחייב אדם לשלם לחבירו מאה דינרים וזה החל לצווח על כך. שאלו הדיין: "אילו הייתי דורש ממך להשליך לים חמץ ששכחת למוכרו, כלום היית זועק עלי?" השיב הלה, "לא, כבוד הרב. החמץ, הולך לאיבוד ולא לאדם אחר... ולא זו בלבד, אלא שהוראתך גם אינה קובעת שנוצחתי על ידי מאן דהוא..."

דבר זה, אומר בעל ה"בן איש חי", רמז בכינוי "מקצוע" שהצמידה המשנה לדיני ממונות. שכן, "מקצוע" הוא "צועקם" בהיפוך אותיות, שהרי

במוסדות גמ"ח רבים נהוג להחתים את הערב על הנוסח האמור בסוגייתנו: "תן לו ואתן לך". כלומר: הערב מורה למלווה שילוה ממון ללווה ובתמורה הוא מתחייב כערב קבלן. יש לעומת זאת רבים משתמשים בשטרות חוב הרשמיים שבהם הנוסח הוא "ערבות אוואל". לפי חוקי המדינה לחותם על שטר ערבות אוואל מעמד של "ערב קבלן". כדי לברר אם גם לפי דין תורה מעמדו דומה, עלינו לדעת מדוע החותם על ערבות אוואל דינו כערב קבלן. רבים סבורים, כי ערבות אוואל משמעה שהערב מקבל על עצמו להיות "ערב קבלן", ומשכך, לכאורה, אין מקום לשלול את מעמדו כערב קבלן גם מדין תורה (ועיי' "פתחי חושן" ה' הלוואה פ' י"ג ס"ק ז').

BON POR AVAL: אלא שהגאון רבי יעקב אברהם כהן שליט"א ערך בירור נרחב בסוגיה משפטית זו בקרב משפטנים בכירים, ומצא כי המלה "אוואל" מבוססת על ביטוי צרפתי - BON POR AVAL [בון פור אוואל] אשר בא לציין שפלוגי משמש כערב לחוב המצויין בשטר, אך אין בביטוי זה כל רמז לכך שהערב מקבל על עצמו להיות "ערב קבלן". היינו, אין כל קשר בין המלה "אוואל" לבין השתת חיוב "ערב קבלן" על החותם ערבות. גם מי שיחתום כערב, **ללא אזכור המלה אוואל**, דינו אחת לפי חוק המדינה לשמש כערב קבלן! כלומר, חוק המדינה אינו מכיר בערב רגיל. לדידו, הכל ערבים קבלנים. מעתה יקשה עלינו להשית מעמד של ערב קבלן על יהודי שחתם על שטר שכולל את צמד המילים "ערבות אוואל", בעיקר עקב כך שאי אפשר לחייב אדם בדבר שלא התחייב בו, שהרי המלה "אוואל" אינה משמשת כביטוי לערב קבלן ("עמק המשפט" חלק ב' סימן ט"ז).

דף קעה/ב ואמר רבי ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן **הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות**

לקראת סיום מסכת בבא בתרא מייעץ רבי ישמעאל: "הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן, והן כמעין הנובע". רבי ישראל ליפשיץ, בפירושו "תפארת ישראל" על המשנה מסביר, כי בדיני איסור והיתר התורה לא העניקה אפשרות "לשכל האנושי לעוף כפי כחו". לעומת זאת, כללה התורה את רוב הפרטים של דיני ממונות בפסוק (ויקרא י"ט טו) "בצדק תשפט עמיתך" ובפסוק (דברים א' טז) "ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו", ובעלי המשנה והתלמוד הניחו את היסודות והשרשים המוצקים על פי דיני התורה, ועל בית הדין לבדוק כל מקרה ומקרה לגופו, תוך התאמתו ליסוד המתאים לו. מאחר שדיני ממונות נסמכים, איפוא, על השכל האנושי, "הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות". בנוסף לכך מבקש בעל "תפארת ישראל" ליצוק הבחנה ברורה בין דיני איסור והיתר לדיני ממונות על ידי הדגשת העובדה כי בדיני איסור והיתר יש רשות למורה הצדק להחמיר מחמת חומרת הנושא. לעומת זאת בדיני ממונות פסיקה לטובת פלוני מהווה פסיקה לרעת חבירו. לפיכך, יש לרדת לחקר האמת ולשרשי המקרה עד להוצאת דין אמת לאמיתו. בעל "שבות יעקב" (בספרו "עיון יעקב") מבאר, כי בדיני ממונות נדרשת פקחות רבה של הדיין, משום שעליו לעקוב אחר המתדיינים לפניו ולבדוק שמא אחד מהם מערים על חבירו ומבקש לרמותו. על התבונה הרבה הנדרשת מן הדיין, ניתן לעמוד מדברי בעל "מצודות דוד" על אודות שלמה המלך, אשר ביקש מאת ה' (מלכים א' ג/ט) "ונתת לעבדך לב שמע לשפט את עמך" ובתגובה נענה (מלכים א' ג/ב): "הנה נתתי לך לב חכם ונבון". כלומר, חכמת שלמה המפורסמת ניתנה לו לצרכי משפט! נאה לסיים במאמר ה"בן יהוידע", כי "ממון" בגימטריא "עיון", שהרי יש לעיין בדיני הממון, וכן בגימטריא "סולם", על שם שהעיסוק בדיני ממונות מעלה את האדם במעלות החכמה. ואכן, הוא מסיים, כי המלה "ממון" עם מספר אותיותיה עולה למניין "חכמה בינה".

לרגל סיום מסכת בבא בתרא - מהי המסכת הארוכה ביותר?

השבוע מסיימים המוני בית ישראל לומדי הדף היומי את מסכת בבא בתרא, העולה במניין דפיה - קע"ו, על שאר המסכתות בתלמוד הבבלי. דורשי רמזים מצאו, כי גם הפרשה הארוכה ביותר בתורה, פרשת נשא שבספר במדבר, מונה 176 פסוקים, ואף מספר פסוקיו של פרק קי"ט בתהילים, הידוע כפרק הארוך ביותר בתנ"ך, עולה למאה שבעים וששה. לאמיתו של דבר, לולא פירושו הארוך של הרשב"ם, נכדו של רש"י, מניין דפיה של מסכת בבא בתרא היה קטן מכך, משום שה"גמרא" של מסכת זו אינה הארוכה ביותר, כי אם, כפי שמקובל בשם הגר"א, גמרתה של מסכת ברכות המונה שישים וארבעה דפים, היא הארוכה ביותר.

נסא דברכתא

מעומקא דליבא

נשגר בזאת ברכת מזל טוב

לרגל השמחה השרויה במעונם של

הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשו

הרה"ג יוסף הלפרין שליט"א

ביהמ"ד פאג"י אוהל שמחה - ירושלים
לרגל הולדת הבן

הרה"ג ישראל כהן שליט"א

בסיס השלישיות - רמת גן
לרגל הולדת הבן

הרה"ג יצחק זאב לנדא שליט"א

ביהמ"ד תפילה למשה - אשדוד
לרגל הכנס בנו בעול תורה ומצוות

בברכת התורה ולומדיה
מאורות הדף היומי

העלון יוצא לאור ע"י

מאורות הדף היומי

Main Office: משרד ראשי:
רח' ווגמן 1 (פינת התם סופר 5)
Wagman street 1
P. O. B. 471 Bnei-Brak ISRAEL ת.ד. 471 בני-ברק
טל: 03-5775333 tel: +972-3-5775333
פקס: 03-7601020 Fax: +972-3-7601020
אימייל: meorot@meorot.co.il E-mail:

לתרומות והנצחות טל: 03-5775307
מוקד ההזמנות 151-500-700

מאורות

הדף היומי

ציון רבי שמשון בן יוחאי זי"ע

הננו להודיע לציבור העולים לשבות באתרא קדישא - מירון, כי בשבתות קודש הבעל"ט ימסרו

שיעורי הדף היומי

מפי מגידי השיעורים הרבנים הגאונים:

פר' יתרו: הרב אלחנן גולדהבר. פר' משפטים: הרב ידידיה וילינגר. פר' תרומה: הרב יהושע ליבוביץ. פר' תצוה: הרב ראובן ולס

שב"ק אהר"צ

בציון הרשב"י-בשטיבל (מרפסת חנים) **בשעה 15:30**

ליל שבת

בציון הרשב"י-בשטיבל (מרפסת חנים) **בשעה 21:30**

למרות הכל, לומדי הדף היומי רשאים לציין לעצמם, כי הם מסיימים את המסכת הארוכה ביותר. זאת, משום שמבואר בגמרא (בבא קמא א/א) בשם רב יוסף, שמסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא, הן מסכת אחת שחולקה לשלושה חלקים מפאת גדלה. אכן, מצויים כתיבי יד עתיקים אשר בהם כתובים כל ה'בבות' כמסכת אחת ארוכה בעלת שלושים פרקים. "בבא", כידוע, פירושו שער. היינו: המסכת חולקה לשלושה שערים, בבא קמא - השער הראשון, וכן הלאה. בקשר לכך מעיר רבי לוי בן חביב (שו"ת מהרלב"ח סימן קמ"ז) על המהר"י בירב שכינה את מסכת בבא קמא "מסכת קמא". אין זו מסכת נפרדת, תמה רבי לוי בן חביב, כי אם שער ראשון מתוך מסכת גדולה.

לנושא זה השלכה הלכתית רחבת היקף. בגמרא (בבא קמא א/א) מבואר, כי "מחלוקת ואחר כך סתם - הלכה כסתם". כלומר: אם המשנה מציינת מחלוקת בנושא מסויים, ולאחר מכן המשנה עוסקת באותו נושא ומזכירה דעה אחת בלבד, עלינו להסיק מכך שרבינו הקדוש, מסדר המשנה, הכריע כאותה דעה שהוזכרה על ידו. אולם, כל זאת, דווקא אם ה"מחלוקת ואחר כך סתם" מופיעים באותה מסכת. לפיכך, מייחסת הגמרא חשיבות רבה לנידון זה, אם בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא מסכת אחת הנה או שלוש מסכתות [אגב, במשפט בייליס המפורסם, בו עמד התלמוד למשפט והקטגוריה ניזונה הימנו רבות לנגח את היהודים, חגגה הבורות עד כדי כך שאחד הקטגורים הצביע לפתע על מסכת בבא בתרא תוך שהוא תמה מה ענין "סתתא" בתרא לכאן? היהודים לא הצליחו לכלוא את חיוכם. סבתא - בבוסקא - בבא, ברוסית...].

סנהדרין ומכות מסכת אחת: יש אומרים, שגם מסכת סנהדרין ומסכת מכות מהוות מסכת בת ארבעה עשר פרקים. אכן, במספר כתיבי יד הן מופיעות יחדיו, ואף הרמב"ם מזכיר זאת בהקדמתו לפירוש המשנה, אלא שכתב, כי אין זה אמת. לעומת זאת, הרמב"ן (דברים כא/ג ועוד) והרשב"א (קידושין כב/א) מציינים את דברי הירושלמי במסכת סנהדרין, בעוד שדברי הירושלמי הללו מצויים במסכת מכות. אף הרלב"ג (פרשת משפטים שורש ט"ז) מציין במאמר מסויים את הפרק השני במסכת מכות, כפרק "שלושה עשר בסנהדרין". ב"מלאכת שלמה" בסוף מסכת מכות מציין, כי ברוב הספרים נכתב, "תם פרק י"ד של מסכת סנהדרין!"

לפי דעה זו, יתכן כי כאשר ניתן היה לעשות כן, המסכתות סודרו בסדר הולך ויורד לפי מספר פרקיהן. כך למשל בסדר נזיקין: מסכת "נזיקין" - בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא - 30, סנהדרין ומכות - 14, שבועות - 8, עדויות - 8, עבודה זרה - 5, אבות - 5 [פ"ו הוא ברייתא כאמור בתחילתן]. הוריות - 3 [ראה על כך ב"מרגליות היס" בתחילת סנהדרין ובעמוד האחרון של הספר, בדברים אודות מסכת עבודה זרה].

הממון מביא לידי צעקות. כמו כן, המילה "עוקצם" רמוזה במילה מקצוע, משום שבעלי הדין עוקצים זה את זה מחמת הקנאה והכבוד ("בן יהודע").

עילוי נשמת

הר"ר **יחזקאל עקשטיין** ז"ל

ב"ר דוד ז"ל

נלב"ע כ"ד בשבט תשס"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת

הר"ר **דוד אקשטיין** שיחיו - בלגיה

לעילוי נשמת

הר"ר **מאיר קאהן** ז"ל ב"ר שמואל צבי ז"ל

ומרת **מלכה צביה קאהן** ע"ה

ב"ר זכריה ז"ל נלב"ע כ"ו בשבט תשכ"ט

ולע"נ מרת **שרה פורומה וייץ** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל

תנצב"ה

הונצחו ע"י ד"ר **רפאל וייץ** שיחיו

והר"ר **בנימין ז'ור** לאה קרניאל שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **רבקה זלדה פרידמן** ע"ה

ב"ר שלמה זלמן ז"ל נלב"ע כ"ג בשבט תשס"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י לדיה שיחיו

מאורות הדף היומי נראה אחרת

הדפסה בהירה וחדשה

מאורות ההלכה

32 ₪ בלבד

ליחידה, בקניה מרוכזת של 10 גמרות ויותר.

המחיר לגמרא בודדת 35 ₪

חדש ממאורות!

מסכת סנהדרין

ללימוד הדף היומי עם הלכה למעשה.

הצטרפו לרכבות לומדי הדף היומי עם "מאורות ההלכה", הלכות דיינים, סדר סיום התפילה, שליח-ציבור, קדיש, מנין עשרה וקביעת עיתים לתורה.

לפרטים והזמנות: 1-700-500-151